

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 23 marca 2022 r.

Pozycja 60

POSTANOWIENIE z dnia 17 czerwca 2021 r. Sygn. akt Ts 126/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pawłowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej T.L., w sprawie zgodności:

art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111, ze zm.) w zakresie, w jakim „uzależnia prawo do świadczenia pielęgnacyjnego od przesłanki w postaci rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, rozumianej w ten sposób, iż osoba sprawująca opiekę, o której mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, nie tracąc prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, nie może podjąć zatrudnienia, ani pracy zarobkowej w jakimkolwiek zakresie, niezależnie od wymiaru czasowego, ani wymiaru dochodowego” z art. 65 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 28 sierpnia 2020 r. (data nadania), radca prawny T.L. (dalej: skarżący), w imieniu własnym wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w S. (dalej: organ pierwszej instancji lub kierownik MOPR), działając z upoważnienia Prezydenta Miasta S., decyzją z 31 lipca 2018 r. (nr [...]) odmówił skarżącemu przyznania świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku ze sprawowaną opieką nad niepełnosprawną córką. W decyzji stwierdzono, że skarżący nie spełnia jednej z przesłanek określonych w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 111, ze zm.; dalej: ustawa o świadczeniach rodzinnych), albowiem pozostaje w zatrudnieniu. Jak stanowi powołana wyżej ustawa, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje natomiast osobie, która nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w S. (dalej: SKO) decyzją z 20 września 2018 r. (nr [...]) utrzymało w mocy rozstrzygnięcie organu pierwszej instancji.

Skarga na decyzję SKO została oddalona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w B. z 19 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]), natomiast skarga kasacyjna wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30 kwietnia 2020 r. (sygn. akt [...]). Orzeczenie to zostało, wraz z uzasadnieniem, doręczone skarżącemu 28 maja 2020 r.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 6 listopada 2020 r. (doręczonym skarżącemu 26 listopada 2020 r.), na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez doręczenie odpisu poświadczanego za zgodność z oryginałem (wraz z czterema kopiami) decyzji kierownika MOPR z 31 lipca 2018 r. (nr [...]) oraz SKO z 20 września 2018 r. (nr [...]). Skarżący wykonał to zarządzenie 26 listopada 2020 r. (data nadania).

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 18 marca 2021 r. (doręczonym skarżącemu 23 marca 2021 r.), na podstawie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, wezwał skarżącego do wskazania, który z aspektów wolności wyrażonej w art. 65 ust. 1 Konstytucji – i w jaki sposób – został naruszony oraz do uzasadnienia zarzutu niekonstytucyjności zakwestionowanego w skardze przepisu, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. W piśmie procesowym z 29 marca 2021 r. (data nadania) skarżący odniósł się do zarządzenia.

Skarżący twierdzi, że zakwestionowany w skardze art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych narusza konstytucyjną wolność pracy.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. W myśl art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy braki formalne nie zostały usunięte w ustawowym terminie.

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, ze skargą do Trybunału Konstytucyjnego może wystąpić każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone. Jednym z warunków merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej jest więc wykazanie przez skarżącego, że w związku z wydaniem przez organ władzy publicznej ostatecznego orzeczenia na podstawie zakwestionowanego w skardze aktu normatywnego, doszło do naruszenia przysługujących mu wolności lub praw o charakterze konstytucyjnym. Powinność ta wynika również z art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK, który stanowi, że skarga konstytucyjna zawiera wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego, i w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone, a także uzasadnienie zarzutów niekonstytucyjności kwestionowanego przepisu z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie.

2.1. Skarżący zakwestionował art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111, ze zm.; dalej: ustawa o świadczeniach rodzinnych) w brzmieniu: „Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje: 1) matce albo ojcu, 2) opiekunowi faktycznemu dziecka, 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – jeżeli

nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji”.

2.2. Zdaniem skarżącego powyższy przepis narusza wyrażoną w art. 65 ust. 1 Konstytucji wolność pracy. Jako orzeczenie, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, skarżący wskazał wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30 kwietnia 2020 r. (sygn. akt [...]). Rozstrzygnięcie to kończy postępowanie sądowoadministracyjne w sprawie zgodności z prawem decyzji z 31 lipca 2018 r. (nr [...]), którą Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w S. (dalej: kierownik MOPR) odmówił skarżącemu przyznania świadczenia pielęgnacyjnego.

2.3. Trybunał Konstytucyjny zwraca uwagę, że ani decyzja kierownika MOPR i utrzymująca ją w mocy decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego z 20 września 2018 r. (nr [...]), ani orzeczenia sądów administracyjnych, nie rozstrzygają o prawie skarżącego wyrażonym w art. 65 ust. 1 Konstytucji. Akty te odmawiają przyznania skarżącemu świadczenia pieniężnego (alimentacyjnego) z powodu niespełnienia jednego z warunków określonych w zakwestionowanym przepisie (tj. rezygnacji z pracy). Konieczność całkowitej rezygnacji z wykonywania pracy zarobkowej jest przesłanką ustanowienia materialnego wsparcia, a nie treścią orzeczenia. Dołączone do skargi rozstrzygnięcia zostały wprowadzone wydane na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych ale – jak już wskazano – nie rozstrzygają w sposób określony w art. 79 ust. 1 Konstytucji o niemożności podjęcia przez skarżącego zatrudnienia (zob. postanowienie TK z 30 stycznia 2020 r., sygn. Ts 134/18, OTK ZU B/2020, poz. 202).

Mając powyższe na względzie Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że skarżący nie wskazał naruszonych praw, a w konsekwencji nie określił sposobu ich naruszenia. Analizowana skarga nie spełnia więc podstawowego warunku wynikającego z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a dookreślonego w art. 53 ust. 2 i 3 u.o.t.p.TK.

3. Niezależnie od powyższego Trybunał stwierdza, że skarga konstytucyjna jest oczywiście bezzasadna. Intencją skarżącego jest ukształtowanie takiego stanu prawnego (po ewentualnym wyroku TK stwierdzającym niekonstytucyjność art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych), w którym będzie on uprawniony do materialnego wsparcia ze strony Państwa, a jednocześnie – w miarę możliwości, tj. nie powodując uszczerbku dla sprawowanej opieki – będzie mógł wykonywać pracę zarobkową. Tymczasem w wyroku z 18 lipca 2008 r. (sygn. P 27/07, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 107) Trybunał stwierdził, że art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych „dotyczy prawa do pomocy ze strony państwa dla osoby zdolnej do pracy, lecz niezatrudnionej i niewykonywającej innej pracy zarobkowej z powodu konieczności sprawowania opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym w sytuacji, gdy na osobie tej ciąży obowiązek alimentacyjny wobec dziecka (...) celem świadczeń opiekuńczych jest częściowe pokrycie wydatków ponoszonych przez rodzinę w związku z koniecznością zapewnienia opieki i pielęgnacji niepełnosprawnemu dziecku lub niepełnosprawnej osobie dorosłej”. Z kolei w wyroku z 22 lipca 2008 r. (sygn. P 41/07, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 109) Trybunał orzekł, że „świadczenie pielęgnacyjne przysługuje z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem. Prawo do świadczenia przysługuje osobie sprawującej opiekę nad inną osobą (dzieckiem) i jest uzależnione

od dochodu na członka rodziny (...) Przez uprawnionego należy rozumieć osobę, która nie podejmuje pracy zarobkowej albo rezygnuje z pracy zarobkowej”.

Wprawdzie cytowane orzeczenia dotyczą przepisu w brzmieniu innym niż zakwestionowany w niniejszej skardze konstytucyjnej, niemniej jednak wskazują, że istotą świadczenia pielęgnacyjnego jest rekompensata za rezygnację z pracy z uwagi na konieczność opieki nad osobą bliską, która jej wymaga.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 i 3 u.o.t.p.TK – odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.